

Тарас Білоус

здобувач освітньо-професійної програми

«Менеджмент», ЗУНУ

Науковий керівник – Юрій БОГАЧ, канд. екон. наук, доцент,

доцент кафедри менеджменту,

публічного управління та персоналу

Західноукраїнського національного університету

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ СУЧАСНИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТРУМЕНТІВ У ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІЗАЦІЙ

У сучасних умовах розвитку економіки, глобалізації фінансових ринків та цифровізації бізнес-процесів особливого значення набуває ефективне управління фінансовими ресурсами організацій. Зростання конкуренції, нестабільність зовнішнього середовища, посилення ризиків та необхідність забезпечення фінансової стійкості підприємств зумовлюють активне використання сучасних фінансових інструментів у системі фінансового менеджменту. Саме фінансові інструменти забезпечують можливість залучення капіталу, оптимізації структури активів і пасивів, управління ризиками, підтримання ліквідності та підвищення інвестиційної привабливості організації.

У сучасній економічній науці фінансові інструменти розглядаються як важливий елемент механізму фінансових відносин, що забезпечує рух фінансових ресурсів між суб'єктами господарювання. Вони поєднують у собі ознаки фінансових активів, прав вимоги, контрактів та інструментів перерозподілу капіталу. Водночас відсутність єдиного універсального трактування поняття «фінансовий інструмент» пояснюється складністю та багатофункціональністю цієї економічної категорії.

Формування фінансових інструментів відбувалося поступово разом із розвитком фінансових ринків, банківської системи та міжнародних економічних відносин. У сучасних умовах вони є невід'ємною складовою фінансового механізму організації та виконують важливу роль у забезпеченні її фінансової стійкості, ліквідності та конкурентоспроможності. Сучасні фінансові

інструменти охоплюють як традиційні форми фінансування, так і новітні цифрові фінансові технології, що значно розширюють можливості фінансового менеджменту підприємств.

До традиційних фінансових інструментів належать банківські кредити, цінні папери, депозити, лізинг, факторинг та інші форми фінансового забезпечення діяльності підприємств. Банківське кредитування залишається одним із найпоширеніших джерел позикового капіталу, оскільки дозволяє підприємствам оперативно залучати фінансові ресурси для фінансування поточної діяльності та реалізації інвестиційних проєктів. Водночас використання кредитних ресурсів супроводжується ризиками, пов'язаними з необхідністю обслуговування боргу та впливом відсоткових ставок на фінансові результати діяльності підприємства.

Важливу роль у сучасній системі фінансового забезпечення відіграють інноваційні фінансові інструменти, розвиток яких пов'язаний із цифровізацією економіки та фінансових ринків. До таких інструментів належать фінансові технології, цифрові активи, краудфандинг, фінансові платформи, криптовалюти та інші цифрові механізми залучення капіталу. Їх використання забезпечує розширення доступу до фінансових ресурсів, зниження вартості фінансування, прискорення фінансових операцій та зменшення кількості посередників у фінансових відносинах.

Особливе значення у сучасних умовах мають фінансові інструменти, спрямовані на мінімізацію ризиків та забезпечення фінансової стабільності підприємств. До них належать страхування фінансових ризиків, деривативи, хеджування, резервні фонди та інші механізми захисту від негативного впливу зовнішніх факторів. Використання таких інструментів дозволяє підприємствам знижувати рівень фінансової невизначеності та забезпечувати стабільність функціонування в умовах динамічного ринкового середовища.

Фінансові інструменти виконують низку важливих функцій у діяльності організацій. Передусім вони забезпечують мобілізацію фінансових ресурсів, необхідних для поточної діяльності та реалізації стратегічних цілей підприємства. Крім того, фінансові

інструменти сприяють перерозподілу капіталу між різними сферами економіки, забезпечують підтримання ліквідності, управління ризиками та підвищення ефективності використання фінансових ресурсів.

Ефективність використання фінансових інструментів залежить від багатьох внутрішніх і зовнішніх чинників. До внутрішніх чинників належать фінансовий стан підприємства, структура активів, рівень прибутковості, інноваційний потенціал та якість фінансового менеджменту. Серед зовнішніх чинників важливе значення мають стан фінансового ринку, рівень розвитку банківської системи, державна фінансова політика, інфляційні процеси та загальна макроекономічна стабільність. Саме комплексне врахування цих чинників дозволяє підприємствам формувати ефективну систему фінансового забезпечення діяльності.

У сучасних умовах господарювання фінансові інструменти доцільно розглядати не лише як засоби залучення капіталу, а й як важливий елемент стратегічного управління організацією. Саме через раціональний вибір фінансової інструментарію підприємства отримують можливість регулювати структуру власного та позикового капіталу, підтримувати ліквідність, забезпечувати інвестиційну активність та формувати передумови для довгострокового розвитку. Використання сучасних фінансових інструментів сприяє підвищенню конкурентоспроможності організацій та їх адаптації до умов цифрової економіки.

Таким чином, сучасні фінансові інструменти є важливим елементом системи фінансового менеджменту організацій. Вони забезпечують ефективне управління фінансовими ресурсами, підтримання фінансової стійкості та адаптацію підприємств до змін зовнішнього середовища. В умовах цифровізації економіки та трансформації фінансових ринків ефективне використання сучасних фінансових інструментів стає необхідною передумовою забезпечення стабільного розвитку та конкурентоспроможності організацій.

Список використаних джерел:

1. Колот А. М., Герасименко О. О. Праця XXI: філософія змін, виклики, вектори розвитку: монографія. Київ: КНЕУ ім. Вадима Гетьмана, 2021. 487 с.
2. Іляш О. І., Попович Ж. В. Мотивація та оплата праці: еволюція поглядів на сутність та методи оцінювання. *Ефективна економіка*. 2024. № 4.
3. Крохмаль В. В., Пархоменко-Куцевіл О. І. Державне управління сферою оплати праці. *Інвестиції: практика та досвід*. 2022. № 7-8. С. 57-63.
4. Цимбал О., Остафійчук Я. Інституційний простір сфери оплати праці. *Демографія та соціальна економіка*. 2024. № 2. С. 98-117.
5. Eichhorst W., Kalleberg A., Portela de Souza A., Visser J. Designing Good Labour Market Institutions: How to Reconcile Flexibility, Productivity and Security? IZA: Institute of Labor Economics. 2019. № 12482. 24 p.